

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.026/2020/18.

A felperes:

felperes neve felperes címe

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Ravasz László Endre felperesi jogi kplő címe

Az alperes:

alperes neve alperes címe

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Galavits & Galavits Ügyvédi Iroda alperesi jogi kplő címe

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a fellebbezett határozat száma:

Szegedi Törvényszék 7.P.20.481/2019/18.

A fellebbezést benyújtó fél, a fellebbezett száma:

Felperes, 7.P.20.481/2019/19.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 2 844 662 (kettőmillió-nyolcszáznegyvennégyezer-hatszázhatvankettő) Ft másodfokú perköltséget, továbbá a Magyar Államnak az illetékes állami adóhatóság felhívása szerint 2 500 000 (kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felperes és adóstársa hitelkiváltási célból 2004. november 10. napján kölcsönszerződést kötöttek az alperessel, amelyben a finanszírozási igény 13 410 000 Ft-ban, a kölcsön összege 92 605 svájci frankban (továbbiakban: CHF) került meghatározásra. E szerződés – egyéb rendelkezések mellett – árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást is tartalmazott, akként, hogy a kölcsönt illetően jelentős árfolyamkockázat keletkezhet, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás. A felperes és adóstársa e tájékoztatást megértette, ennek ismeretében igénybe kívánta venni a kölcsönt és igényelte a devizanyilvántartást.

[2] A peres felek és a felperes adóstársa 2007. április 19-én újabb kölcsönszerződést kötöttek 6 000 000 Ft finanszírozási igény, illetve 44 334 CHF összegben. Az e szerződéshez tartozó árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás a 2004. évben kötött szerződésben rögzített tájékoztatással azonos tartalommal készült.

[3] A felperes 2008. április 3-án újabb hiteligénylés iránti kérelmet nyújtott be az alpereshez ingatlanfedezetű személyi hitelre. A kölcsön céljaként korszerűsítést és hitelkiváltást jelölt meg. A felvenni kívánt kölcsön összegét 30 000 000 Ft-ban, a devizanemet CHF-ben jelölte meg. Csatolta a fedezetül szolgáló ingatlan átalakításának költségvetését, a társasházi alapító okirat tervezetét és kérte az alperest, hogy járuljon hozzá a társasház alapításához és az ingatlan átépítéséhez. Nyilatkozata szerint a kölcsön felhasználásával négy lakást és négy garázst kíván kialakítani, abból hármat értékesíteni fog, és az ebből befolyó vételárból végezné el az ingatlan befejező munkálatait. E hitelkérelem alapján a peres felek 2008. június 3. napján kölcsönszerződést kötöttek, amelyben a megjelölt finanszírozási igény 30 000 000 Ft volt. A kölcsön nyilvántartásának devizanemét CHF-ben, a kölcsön összegét 226 322 CHF-ben határozták meg. A szerződés az előző kölcsönszerződésekkel azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást tartalmazott. Emellett a felperes a szerződéskötés napján külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, illetve átvett az alábbi tartalommal: „Tudomásom van arról, hogy a devizaalapú K&H ingatlanfedezetű személyi hitelkonstrukció (a továbbiakban: Konstrukció) során felmerül a forint/CHF árfolyammozgásokból adódóan a veszteség kockázata. Ennek megfelelően a bank részemre az alábbi tájékoztatást adta, amelyet figyelembe vettem a Konstrukcióra vonatkozó szerződés megkötésekor:

[4] Tisztában vagyok azzal a ténnyel, hogy a Konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának.

[5] Tudomásom van arról, hogy az általam kötött szerződés futamideje alatt a forint/CHF árfolyam kedvezőtlen (azaz a folyósítások napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) változása esetén a CHF-ben megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásnak ki nem tett forintalapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalok.

[6] Tudomással bírok arról, hogy a CHF-ben fennálló aktuális kölcsöntartozás forintban számított összegének és a kölcsön biztosítékaul szolgáló ingatlanon forintban megállapított fedezeti értékének aránya a forint/CHF árfolyam kedvezőtlen változása esetén a bank Konstrukcióra vonatkozó hirdetményében előírt hitel/fedezeti arányt meghaladhatja. Tudomásul veszem, hogy ebben az esetben a bank további biztosítékokat követelhet, illetve a kölcsönt forint alapú kölcsönné konvertálhatja a hitel/fedezeti arány további romlásának elkerülése érdekében.

[7] Tudomásom van arról is, hogy a jelen kockázatfeltáró nyilatkozat csak figyelemfelkeltő és a konstrukció jellegéből adódóan nem tartalmazhatja az ügyletkötés során jelentkező valamennyi kockázatot és veszélyforrást.”.

[8] A peres felek a szerződést módosították 2009. április 17-én a futamidő, 2010. május 11. napján a havi törlesztőrészek összege tekintetében, utóbbi 1 529,62 CHF-re módosult. Ekkor a felperes a fennálló összes tartozását 204 792,46 CHF-ben ismerte el.

[9] A felperes fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért az alperes – erre irányuló írásbeli felszólítást követően – a 2012. május 31. napján kötött szerződést felmondta, majd – az okirat közjegyzői záradékolására tekintettel – végrehajtási eljárást kezdeményezett.

[10] Az alperes 2015. május 14. napján elkészítette a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti elszámolást, mely szerint a tisztességtelenül felszámított összeg 15 764,81 CHF volt, amelyet a felperes tartozásába elszámolt.

[11] A felperes ügy száma. számon a Szegedi Járásbíróság előtt végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pert indított, amely felfüggesztésre került, továbbá a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt kezdeményezett eljárást (17.P.51.710/2019.).

[12] A felperes 2019. június 19-én rögzített összes tartozása az alperes kimutatása szerint 91 517 032 Ft-ot tett ki.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[13] A felperes módosított keresetében a 2008. június hó 3. napján kötött kölcsönszerződés semmisségére hivatkozással a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte annak megállapításával, hogy árfolyamkockázat csak korlátozottan terheli, a szerződést – az egyéb rendelkezések érintetlenül hagyása mellett - 180 forint/CHF árfolyamon kell teljesítenie. A per során a kölcsönszerződéstől elállt, kérte annak megállapítását, hogy elállása jogszerű. Az alperest az eredeti állapot helyreállítására kérte kötelezni azzal, hogy teljesítéseire figyelemmel fennálló tartozása 15 000 000 Ft, melynek megfizetésére 100 havi időtartamra részletfizetés engedélyezését kérte. Kérte a 2012. május 31. napján kelt felmondás érvénytelenségének megállapítását is, és a folyamatban levő végrehajtási eljárás felfüggesztését. Jogállításként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv (továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) és (4), 209. § (2) bekezdésére, továbbá a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (továbbiakban: Hpt.) 203. §, 239. § (2) és 237. § (2) bekezdésére, a 93/13. EGK irányelv melléklete 1. pont i) alpontjára hivatkozott. Állította, az alperes a Ptk. 238. § (1) bekezdése alapján felel a szerződésszegésért. A hibás teljesítéssel kapcsolatos igényét a Ptk. 277. § (1) bekezdés a), b), c) pontjára, 305. § (1) bekezdésére, elállási jogát a Ptk. 306. § (1) bekezdés b) pontjára alapította. Az eredeti állapot helyreállítása iránti igénye tekintetében a Ptk. 319. § (3) és a 320. § (1) bekezdésére hivatkozott kiemelve, hogy a hibás teljesítés szabályai a Ptk. 315/A. §-a alapján alkalmazhatók a devizaalapú szolgáltatásokra is. A szerződés felmondásának érvénytelenségére (helyesen: jogszerűtlenségére) alapított igénye jogalapjaként a Ptk. 312. § (3), 4. § (4), 200. § (2) bekezdését jelölte meg. A részletfizetés engedélyezése kapcsán a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv (továbbiakban: Pp.) 344. § (2) bekezdésére utalt. Tényállításként előadta: a kölcsönszerződés megkötésekor azt a tájékoztatást kapta, hogy a devizaalapú kölcsön havi törlesztőrészelete és annak hosszú távú teljesítése is kedvezőbb a forint alapú kölcsönnél, a törlesztőrészlet nagysága legfeljebb 10 %-kal emelkedhet a futamidő alatt, ami nem nehezíti el megélhetését. Az alperes hitelképesnek minősítette, ez alapján nyújtotta részére a kölcsönt. Szerződési célja az volt, hogy a futamidő teljes időtartamára a forinthiteleknel alacsonyabb törlesztőrészletű, stabilan fizethető kölcsönt kapjon. Az alperes által a szerződéskötéskor az árfolyam- és kamatkockázatról nyújtott tájékoztatás nem felelt meg a PSZÁF 9/2006-os ajánlásának, a bekövetkezett árfolyamváltozás miatt már 2010-ben meghaladta a törlesztőrészlet a forint alapú hitelek

összköltségét és törlesztőrészletét. Szerződési célját az alperes ismerte, elfogadta, az általa nyújtott szolgáltatás azonban ennek elérésére alkalmatlan volt. Az alperes nem tájékoztatta a devizaalapú ügyletek komplex kockázatáról (árfolyam- és kamatkockázat), ezért alkalmazhatók mind a szerződés érvénytelenségére, mind a hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezések. Az alperes megszegte azt a szerződéses kötelezettségét, hogy a szerződés teljes időtartama alatt 180 forint/CHF árfolyamon számolja el a tartozást, ezért megilleti az elállás joga. Az eredeti állapot helyreállítása körében a felvett és visszafizetett összeg különbözete alapján kérte az elszámolás elvégzését oly módon, hogy a még fennálló tőketartozás után kamatot és egyéb költséget nem kell teljesítenie. A szerződést az alperes szegte meg, ezért a felmondása is érvénytelen (helyesen: jogszerűtlen), amelynek következtében a szolgáltatás teljesítése a Ptk. 312. § (3) bekezdése alapján lehetetlenült, ezért fizetési kötelezettség nem terheli.

[14] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődlegesen – alaki védekezésként – a kereset visszautasítását kérte, mert az nem felelt meg a Pp. 170. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltaknak. Érdemi védekezése körében kiemelte, a megállapítási per jogszabályi feltételei nem állnak fenn. Egyebekben pedig a kereset, tartalmát tekintve, marasztalásra irányul (eredeti állapot helyreállítása), amelynek teljesítésére nincs mód. Utalt a perfüggőség lehetőségére a felperes által más peres eljárásokban tett, a perbelivel azonos hivatkozásaira és az általa érvényesített jogra tekintettel.

[15] A kereseti kérelmek meg nem engedett keresethalmazatot képeznek, azok egymással összefüggésben nem is értelmezhetők. A szerződés érvénytelensége megállapítása esetén annak érvényessé nyilvánítása, illetve a szerződéstől elállás jogszerűségének megállapítása mellett az eredeti állapot helyreállítása egyidejűleg nem kérhető.

[16] Az árfolyamkockázatról a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő tartalmú tájékoztatást adott, az megfelel a C-51/2017., C-227/2018. EUB döntéseknek, a tanácsi irányelvnek és az uniós normáknak. A tájékoztatás alapján a felperes értékelt tudta az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt következményeit, a tájékoztatás világosan és érthetően került megfogalmazásra. A felperes vállalkozási tevékenységhez vette fel a hitelt, azonban az eredetileg közölt hitelcél nem valósította meg, ingatlanát nem albetétesítette. A szerződés forintosítása megtörtént, ezért a felperes az elállás jogát sem gyakorolhatta, legfeljebb a felmondás jogával élhetett volna, amelyre nem került sor. Lényegesnek ítélte, hogy a felperes nem igazolta az árfolyammaximumban való megállapodást, és az ennek megfelelő tartalmú felperesi szerződési célt. Ezzel szemben okirati bizonyítékokkal alátámasztotta (hirdetmény, ÁSZF, üzletszabályzat), hogy az árfolyamkockázatot illetően a tájékoztatási kötelezettségeinek teljes körűen eleget tett. A komplex kockázatra vonatkozó összköltségi tájékoztatás nem értelmezhető fogalom, ilyen kötelezettség az alperest nem terhelte.

Az elsőfokú ítélet

[17] A törvényszék ítéletével a keresetet elutasította. Az alperes pergátló kifogását illetően kiemelte, a módosított kereset mind eljárásjogi szempontból, mind tartalmát illetően, azaz a jogállítás és a jogi érvelés tekintetében befogadható volt. Ezért az alperes alaki védekezése nem foghatott helyt, a keresetlevél visszautasításának nem volt helye.

[18] A jogvita érdemével kapcsolatban kiemelte, a peradatokból megállapíthatóan a felperes nem hozta a szerződéskötés időpontjában az alperes tudomására az általa állított gazdasági célt, azt, hogy a teljes futamidő tartama alatt a forinthitelekhez képest alacsonyabb törlesztőrészletű kölcsönhöz kívánt jutni. Ezt a felperes hiteligénylési kérelme is cáfolja. A feleknek ilyen tartalmú kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása nem volt, a felperes e

célja a szerződéskötéskor az alperes előtt rejtve maradt, ezért az nem képezte a szerződés részét, az a későbbi igényérvényesítés alapja sem lehet.

[19] Az alperes által a szerződéskötéskor adott, az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást világosnak és érthetőnek ítélte, amely megfelel a Kúria 2/2014. PJE határozatában, az EGK irányelvben, továbbá az EUB C-51/17., C-186/16. ítéletének. A részletes, mindenre kiterjedő kockázatfeltárás alapján a felperes számára egyértelműen felismerhető volt az ügylet árfolyamkockázata, és, hogy az kizárólag őt terheli, az árfolyam ránézve kedvezőtlen hatásának nincs felső határa. A tájékoztatás minden tekintetben megfelelt a fogyasztóvédelmi rendelkezéseknek is, annak tisztességtelensége nem merült fel, ezért az érvénytelenségre alapított keresetet alaptalan. A szerződés érvényességére, valamint a felperes fizetési kötelezettségének elmulasztására tekintettel az alperes felmondása sem érvénytelen (jogszerűtlen). Miután a szerződést az alperes felmondta, ezért attól a felperes már nem állhatott el, egyebekben elállásra okot adó körülményt sem igazolt. Miután a felperes által állított „árfolyammaximumra” vonatkozó kikötés – a felek erre irányuló megállapodása hiányában - nem vált a szerződés részévé, erre alapítottan az alperes hibás teljesítése sem merülhet fel.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[20] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak megváltoztatásával keresetének helytadó döntés hozatalát, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Felülbírálati jogkörként a Pp. 369. § (1) bekezdését, (3) bekezdés c) és d) pontját jelölte meg azzal, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 279. § (1) és 341. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével hozta meg ítéletét, jogértelmezése és mérlegelési tevékenysége önkényes. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a 6/2013. PJE határozatot, azt, hogy célja a forintkölcsönnél olcsóbb kölcsön igénybevétele volt devizakölcsön révén. Az alperes tudomással bírt arról, hogy a devizakölcsön nem alkalmas a fenti cél elérésére, erről azonban nem tájékoztatta, és nem a kölcsön céljának megfelelően teljesítette devizaalapú szolgáltatását. Az alperes elmulasztotta a Ptk. 277. § (1) bekezdés a) és c) pontja szerinti tájékoztatást, emiatt a szerződés a Ptk. 290/A. § (1) bekezdés alapján semmis. Ha az alperes tévedett a szerződési cél teljesíthetőségében, úgy ez az ő terhére esik. A szerződésszegés és a szolgáltatás megfelelősége körében a Ptk. objektív felelősségen alapul, az független az alperes tudattartalmától, ezért felel az árfolyamváltozásról szóló tájékoztatás megfelelőségéért. Az alperesnek kellett volna intézkedéseket tennie aziránt, hogy az árfolyamváltozás ellenére is teljesíthető legyen a szerződési cél a futamidő egésze alatt. A szerződés azonban nem tartalmaz rendelkezést arra, hogy meddig köteles az alperes e cél elérését biztosítani. Emiatt a Ptk. 207. § (2) bekezdése szerint a fogyasztóra kedvezőbb értelmezést kell elfogadni, amelynek következtében e kötelezettség az alperest a szerződés teljes időtartamára terhelte. Utalt a Bankszövetség 2006. januárjában kiadott állásfoglalására, mely szerint nem kellett számolni a forint leértékelődésével és jelentős árfolyamváltozással. Ezért a fogyasztók ezt tekintették irányadónak, ezzel ellentétes tájékoztatást az alperes nem nyújtott a részére.

[21] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem hívta fel nyilatkozattételre az alperest arra, hogy milyen formában adott tájékoztatást, közölte-e, hogy megfelel-e a szolgáltatás az elérni kívánt célnak. Nem vizsgálta, hogy a szerződéskötéskor az alperes feltárta-e a felperes szerződési célját, milyen tájékoztatást adott annak megvalósíthatóságáról, vagy akadályáról. Nem került tisztázásra az sem, hogy milyen célból és miért ajánlotta az alperes a fogyasztók számára a devizakölcsön lehetőségét. Köztudomású tényként kérte figyelembe venni, hogy a

devizaalapú szolgáltatás igénybevételének célja minden esetben az volt, hogy a fogyasztó forintkölcsonnál olcsóbb kölcsönhöz jusson. Ezért iratellenesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes nem ismerte szerződési célját, e tekintetben mérlegelési tevékenysége a Pp. 279. § (1) bekezdését sérti. Téves az a megállapítás, hogy az alperes kockázatteljesítő nyilatkozata az EUB 51/17. ítéletében foglaltaknak megfelel és a komplex kockázat tekintetében teljes körűnek mondható, a kamatkockázatról ugyanis említést sem tesz. Az elsőfokú bíróság nem indokolta ítéletében, miért nem vizsgálta a komplex kockázatról való tájékoztatás megfelelőségét, ezáltal a Pp. 346. § (4) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

[22] A felperes a fellebbezési határidő leteltét követően (2020. március 25., 2020. május 18., 2020. június 4., 2020. június 22., 2020. szeptember 29.) fellebbezés kiegészítéseket terjesztett elő.

[23] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett alaki és érdemi védekezését. A fellebbezés nem felel meg a Pp. 371. § és 373. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak, az elsőfokú eljárás során pedig a Pp. 176. § (1) bekezdése alapján a kereset visszautasításának lett volna helye.

[24] Hangsúlyozta, a felperes nem jelölte meg, hogy az elsőfokú ítéletet miért ítéli jogszabálysértőnek, olyan hivatkozásokat tett, illetve bizonyítási indítványokat ajánlott fel, melyeknek a másodfokú eljárásban nincs helye.

[25] A felperes a megállapítás iránti kereset feltételeinek fennálltát nem igazolta, e feltételek egyébként sem teljesültek. A kereset valójában marasztalásra irányult, miután célja, hogy az árfolyamkockázat kizárásával 180 forint/CHF árfolyamon rögzüljön az általa részletekben fizetendő kölcsön összege. A felperes a kereset megalapozottsága esetén tartozástól szabadulna, ami kizárja a megállapítási kereset előterjesztését.

[26] Alaptalanul kifogásolta a felperes az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét, mert az okszerű, a tényállás teljes körűen került megállapításra. Érdemi védekezése szerint a felperessel devizaalapú szerződést kötött, annak kockázatmentességét a felperes a teljes futamidőre igényelte, ami ellentétes e szerződéstípus lényegével, a szerződési terhek előre nem látható, utóbb bekövetkező eltolódása a szerződés érvénytelensége körében nem értékelhető. A devizaalapú szerződések esetén az adósok a kedvezőbb kamatmérték miatt vállalták az árfolyamkockázatot, ezért a felperes állított szerződéses célja értelmezhetetlen. E célnak ellentmond az a felperesi nyilatkozat, hogy a hitel felhasználásával nagyértékű ingatlant kívánt kialakítani, majd annak értékesítéséből befolyt vételárból akarta a kölcsönt visszafizetni. Ha a felperes valós szerződéses akaratát nem tárta fel a szerződéskötéskor, e tekintetben megtévesztette, ennek következményeit maga köteles viselni, rejtett akaratára következtetés nem volt levonható.

[27] A felperes által hivatkozott MNB (PSZÁF) ajánlások kötelező erővel nem bírnak, azok figyelmen kívül hagyása nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét. Az ajánlások – egyebek mellett - a törlesztési időszak meghosszabbításával a fizetési terheket igyekeztek könnyíteni, az a perbeli esetben megtörtént, a felperes kérelmére a szerződés két ízben is módosításra került.

[28] A felperes az elsőfokú eljárásban nem vitatta a közjegyzői okirat közokirati jellegét, és nem állította a szerződési feltételek tisztességtelenségét sem a 18/1999. (II. 05.) Korm. rendelet (Kr.) alapján, így az a fellebbezési eljárásban nem vehető figyelembe. Érdemben is vitatta a szerződési feltételek tisztességtelenségét.

[29] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást az ÁSZF, illetve a külön nyilatkozat tartalmazta, azt, hogy az ügylet jelentős árfolyamkockázattal jár, és a felperes aláírásával igazolta, hogy a devizaalapú hitelezés és kockázat mibenlétét megértette, ezt a szerződés

későbbi módosítása is alátámasztja. Ez cáfolja a szerződés felperes által állított lehetetlenülést is. Az árfolyamváltozás mértéke, iránya nem volt előrelátható, azt megbecsülni sem lehetett, annak lényegéről a felperes világos és érthető tájékoztatást kapott. Ezért tudnia kellett, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, az korlátozás nélkül őt terheli. Ügyintézői – a felperes állításával ellentétben – nem adtak olyan tájékoztatást, hogy a devizaalapú kölcsön összköltsége tartósan a forintkölcsön alatt marad. Az esetleges téves tájékoztatás miatt a felperes a szerződést megtámadhatta, erre azonban nem került sor. A felperes által hivatkozott EUB döntések a nemzeti bíróság feladatává tették az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének megítélését, azok tisztességtelenségéről nem foglaltak állást, a hazai joggyakorlat pedig megfelel az uniós elvárásoknak. Részletezte az irányadó és a perben is alkalmazandó EU ítéletek és PJE rendelkezések lényegét (C-51/2017., C-227/2018., 2/2014-es PJE, 6/2013. PJE határozatok). A fellebbezésben felhozott bizonyítékok, más pénzügyintézetek nyilatkozatai, reklámjai, a kormány és a bankszövetség közötti megállapodás nem köti, azok a jogvita elbírálása szempontjából közömbösek.

[30] Vitatta, hogy a szerződést jogszerűtlenül mondta fel, mert a felperes elismerte, hogy fizetési kötelezettségének többszöri felhívás ellenére sem tett eleget, így a Ptk. 289. § a) és b) pontja szerint is késedelembe esett. A felperes szerződéses célját nem kellett feltárnia, az, hogy a szolgáltatás alkalmatlanná vált a felperes által elérni kívánt célra, érdekkörén kívül esik.

[31] Téves, hogy a bíróságnak hivatalból vizsgálnia kellett volna a szerződés tisztességtelenségét, ilyen kötelezettséget sem a jogszabály, sem a C-243/2018-as EUB ítélet nem ír elő.

Az ítéltábla döntésének indokai

[32] A fellebbezés alaptalan.

[33] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta az alaki, és az érdemi védekezését is. Az alaki védekezést illetően az ítéltábla rámutat, a felperes fellebbezése kétségtelenül szerteágazó, helyenként nehezen értelmezhető, érveit több beadványban fejtette ki, ugyanakkor tartalmát tekintve megfelel a Pp. 371. §-ában és 373. § (1) és (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Jogorvoslati kérelmében megjelölte a másodfokú bíróságtól gyakorolni kért felülbírálati jogkört [Pp. 369. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) és c) pont], részletesen kifejtette kérelme indokait, azok jogszabályi hivatkozásaival együtt [Pp. 279. § (1) bekezdés, 341. § (1) bekezdés], ezért a fellebbezés visszautasításának helye nincs.

[34] Az alperes arra is hivatkozott ellenkérelmében, hogy az elsőfokú eljárás során előterjesztett kereseti kérelem nem elégítette ki az azzal szemben támasztott jogszabályi követelményeket [Pp. 172. § (3) bekezdés], ennek jogkövetkezményeit azonban az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon nem vonta le. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan a felperes keresetét többször módosította, azt pontosított formában az elsőfokú ítélet szerint terjesztette elő, ami tartalmazta a tényállítást, jogállítást, azok jogszabályi alapjának megjelölésével. Részletesen kifejtette egyes kereseti kérelmei indokait és a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet is előterjesztett. Erre figyelemmel nem volt akadálya a kereset érdemi elbírálásának, és az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte annak visszautasítását. Megjegyzi az ítéltábla, az eljárás jelen szakaszában a kereset visszautasításának abban az esetben sem lenne helye, ha az a Pp. hivatkozott rendelkezésében foglalt követelményeknek az az előterjesztés időpontjában nem felelt meg.

[35] Az alperes a fellebbezési eljárás során is arra hivatkozott arra, hogy a felperes a megállapítás iránti kereset fennálltának feltételeit nem igazolta, egyebekben pedig a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti feltételei nem állnak fenn. Tény, hogy

a megállapítási kereset előterjesztésének előfeltétele egyfelől a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelmének szükségessége, másfelől a marasztalási kereset érvényesíthetőségének kizártsága. E két feltétel együttes természetű, bármelyik hiánya a kereset elutasítását eredményezi. A módosított kereset – annak tartalma szerint - azonban nem megállapításra, hanem marasztalásra irányult. Maga az alperes adta elő fellebbezési ellenkérelmében, hogy a kereset célja az árfolyamkockázat és a kamatok kizárásával a felperes kölcsöntartozása 180 Ft/CHF rögzített árfolyamon kerüljön kiszámításra, így a már teljesített törlesztések figyelembevételével a még fennálló tartozását 15 000 000 Ft-ban kérte meghatározni, amelynek teljesítésére részletfizetés engedélyezését is kérte. E kereseti kérelem - amellet, hogy a felperes a kölcsönszerződés semmissége, elállása, érvénytelensége és az alperesi felmondás jogszerűtlensége megállapítására is irányult - valójában marasztalási igényt tartalmazott. Ezért szükségtelen a megállapítási kereset konjunktív feltételei fennálltanak, és az alperes ezzel kapcsolatos érveinek részletesebb vizsgálata.

[36] A fellebbezés érdemi vizsgálatát megelőzően az ítéltábla kiemeli, a Pp. 365. § (6) bekezdése szerint a fellebbezés előterjesztésének határideje az ítélet közlésétől számított 15 nap. Ebből következően hatályos fellebbezésnek csak az e határidőn belül előterjesztett jogorvoslati kérelem minősül, csak az abban foglaltak érdemi vizsgálatára kerülhet sor. A felperes kihirdetés útján 2019. december 20. napján közölt elsőfokú ítélet elleni fellebbezését 2020. január 9. napján nyújtotta be, ezért az ezt követően előterjesztett "kiegészítéseiben" foglaltak fellebbezésként nem vehetők figyelembe, azok elkésztett benyújtott hatálytalan jogorvoslati kérelmek. Erre tekintettel az ítéltábla a 2020. március 25-én, május 18-án, június 4-én, június 22-én és szeptember 29-én előterjesztett beadványaiban foglaltakat csak annyiban találta értékelhetőnek, amennyiben azok a hatályosan benyújtott fellebbezésben részletezett érvek magyarázatául szolgálnak.

[37] A polgári peres eljárás szabályai szerint a kereseti kérelem az elsőfokú eljárás során csupán korlátozott ideig változtatható meg, arra a perfelvételt lezáró végzést követően az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig csak a Pp. 215. §-ában meghatározott esetekben kerülhet sor. E rendelkezésből következően a keresetmódosításra a másodfokú eljárásban már nincs lehetőség. Olyan igény, amely az elsőfokú eljárásnak sem képezte tárgyát, a fellebbezési eljárásban sem terjeszthető elő, azaz a kereseti kérelem megváltoztatására - új kereseti igény előterjesztésére - nincs törvényes lehetőség. A felperes az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott arra, hogy a közjegyzői okirat „elvesztette” közokirati jellegét, mert a követelés a Vht. 23/C. §-a alapján előzetesen végrehajtható, ahogyan nem irányult tisztességtelen szerződési feltételek megállapítására sem a Kr. 2. §-a alapján. E kérelmeket kizárólag a másodfokú eljárásban terjesztette elő, ezért ezen igények - azon túl, hogy elkésztett előterjesztett fellebbezési kérelmek - meg nem engedett keresetváltoztatásnak tekinthetők, azok érdemi vizsgálatára a másodfokú eljárásban nincs mód. Ezért az ítéltábla e fellebbezési hivatkozásokkal nem foglalkozott.

[38] A felperes hatályos fellebbezésében továbbra is sérelmezte az árfolyamkockázatból eredő fizetési kötelezettség ráterhelését, hangsúlyozva, szerződési célja az volt, hogy a devizakölcsön igénybevételével a forint kölcsönnél olcsóbb kölcsönhöz jusson, ezáltal a futamidő teljes időtartama alatt havi legfeljebb 200 000 Ft összegű törlesztőrészlet terhelje. Állította, az alperes nem vette figyelembe a 6/2013. PJE határozat iránymutatását és tudomása volt arról, hogy a devizakölcsön nem alkalmas a fenti fogyasztói cél elérésére. Tény, hogy a 2000-es évek elején a fogyasztók a forintkölcsönnél kedvezőbb kamatfeltételekre figyelemmel döntöttek a devizaalapú kölcsön mellett, ugyanakkor vállalták - ahogy perbeli esetben felperes is - az árfolyamváltozás kockázatát és az abból adódó esetleges többletterheket. A felperes a szerződéskötés napján külön szövegezett kockázattelátó nyilatkozatot írt alá, továbbá az árfolyamkockázat tényét, az arra vonatkozó világos és érhető

tájékoztatást a közjegyzői okirat és az ÁSZF (10. pont) is tartalmazták. Lényeges, hogy a felperes a perbeli deviza alapú kölcsön felvételét megelőzően már két ízben is igényelt devizakölcsönt, és ezen ügyletek során is részletes tájékoztatást kapott azok lényegéről, az árfolyamkockázat mibenlétéről. Ezért a perrel érintett szerződés megkötésekor sem lehettek kétségei afelől, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár, azt korlátlan mértékű lehet és annak viselésére kizárólag ő köteles. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ezt érintően kifejtett indokaival egyetért, azt megismételni nem kívánja.

[39] Az nem vitás, hogy a szerződéskötés időpontjában a devizakölcsön - a kedvező kamatra figyelemmel - olcsóbbnak bizonyult a forint kölcsönnél. Ennek elmozdulását, az utóbb drasztikussá vált árfolyamváltozást a forint CHF-hez viszonyított leértékelődése és ez által a fizetési kötelezettségek emelkedése okozta, amely az alperes magatartásától függetlenül következett be, arra ráhatása nem volt. A szerződéskötés időpontjában a felperes állított szerződési célja kétségkívül teljesült, az alperes szolgáltatása a szerződés e céljának eleget tett. Az utóbb bekövetkezett változások objektívek, amelyekért az alperes felelősséggel nem tartozik, azok a szerződés érvénytelensége megítélése során nem vehetők figyelembe, azért sem, mert az érvénytelenségi oknak a szerződéskötéskor kell fennállnia. Lényeges, a felperes nem bizonyította, hogy valós szerződéses akarata a kockázatmentes hitel igénylése révén ingatlantulajdon tehermentes megszerzése volt, ezt a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok sem támasztják alá. A felperes által rendelkezésre bocsátott okiratokból arra vonható le következtetés, a felperes gazdasági haszonszerzésre törekedett azzal, hogy nagyértékű ingatlant kívánt albetétesíteni, majd értékesíteni. Nyilatkozata szerint az egyes lakások és garázsok értékesítéséből befolyt vételárból kívánta a teljesítési határidőt megelőzően a kölcsönt visszafizetni. Azt, hogy e célt a futamidő végéig kockázatmentes hitellel kívánta elérni, nem hozta az alperes tudomására, ezt az állítását nem bizonyította. Ha valós célja eltért a szerződésben rögzítettektől, annak következményeit maga köteles viselni. A szerződésben foglalttól eltérő szerződéses akarat kinyilvánítása nem más, mint a másik szerződő fél megtévesztése [Ptk. 210. § (4) bekezdés], ami az ellenérdekű fél – jelen esetben az alperes - részéről a szerződés megtámadására adhat alapot, amelyre nem került sor. A felperes a perben csupán állította, de nem bizonyította, hogy az alperes a szerződéskötés időpontjában is tudomással bírt arról, hogy a szerződés nem felel meg a Ptk. 277. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltaknak. Ezért a felperes a szerződést megtévesztés címén megtámadhatta volna, amelyre a törvényes határidőben nem került sor [Ptk. 210. § (4) bekezdés; 236. §].

[40] Az alperes szerződésszerű szolgáltatása megítélését illetően a felperes állította, hogy az alperes felel az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfeleléséért. Ahogyan arra az ítéltábla a fentiekben már utalt, az alperes által a szerződéskötéskor az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelt a 6/2013. és 2/2014. PJE határozat rendelkezéseinek, az ehhez kapcsolódó uniós irányelveknek, EUB-ítéleteknek. A deviza alapú szerződéseknek épp az a lényege, hogy az adós a kedvező kamatmérték fejében vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, azt, hogy a forint árfolyamának a CHF-hez viszonyított gyengülése esetén fizetési terhei megnövekedhetnek, annak erősödése esetén pedig a terhei csökkenhetnek. A változás bármilyen irányú és mértékű lehet, amelyről a felperes a már hivatkozottak szerint körültekintő tájékoztatást kapott. Ebből következően az árfolyamváltozásra vonatkozó alperesi tájékoztatás megfelelése nem kérdőjelezhető meg, ezért e tekintetben a szolgáltatás szerződésszerűnek minősül. Megjegyzi az ítéltábla, a 6/2013. PJE. határozat 2. pontja szerint a szerződési terheknek a szerződés megkötését követő - előre nem látható - egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető, mert az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia. Az árfolyamváltozás bekövetkezése bizonytalan - ebben rejlik ugyanis az ügylet kockázata, azt az alperes sem jósolhatta meg -, így annak irányát, mértékét meg sem becsülhette, következésképp a felperes sem feltételezhette megalapozottan, hogy a szerződéskötés során meghatározott fizetési

kötelezettsége a futamidő végéig változatlan maradt. Ha a részletes tájékoztatás ellenére a felperes abban a téves feltevésben volt, hogy a törlesztőrészek összege nem változik, úgy a szerződést tévedés címén megtámadhatta volna [Ptk. 210. § (1) bekezdés], a megtámadásra irányadó törvényes határidőn belül azonban ilyen igényt nem érvényesített [Ptk. 236. § (1) bekezdés].

[41] A felperes sérelmezte fellebbezésében, hogy a szerződés nem tartalmazott rendelkezést arra, meddig köteles biztosítani az alperes szerződési célja elérését, a törlesztőrészek "állandóságát", így azt a fogyasztóra kedvezőbb értelmezés alapul vételével a futamidő végéig kellett garantálnia. A felperes álláspontja téves. Egyfelől - a már kifejtettek szerint - a felperes által állított szerződési cél az alperes előtt nem volt ismert, ezért nem is biztosíthatta a futamidő teljes időtartamára ennek elérését. Másfelől - ahogyan arról a felperesnek is tudomása volt - az ügylet deviza alapú, amelynek szükségszerű velejárója az árfolyamkockázat, erre tekintettel egyetlen pénzintézet, így az alperes nyilvánvalóan vállalt kötelezettséget annak biztosítására, hogy a futamidő végéig a törlesztőrészek összege nem haladja meg a szerződéskötés kori mértéket. A felperes hivatkozott más hitelintézetek vezetőitől származó nyilatkozatokra, reklámokra, a bankszövetség 2006. évi értékelésére, amely nem prognosztizált jelentős árfolyamváltozást a jövőre nézve. Oszítja az ítéltábla az alperes fellebbezési ellenkérelmében írtakat, hogy ezek a perbeli szerződés érvénytelenségének megítélése szempontjából közömbösek, mert azok az alperesre kötelező erővel nem bírtak, az pedig ugyancsak irreleváns, hogy a bankszövetség álláspontja utóbb tévesnek bizonyult. Megjegyzi az ítéltábla, ha az alperes a bankszövetség álláspontját "félretéve" a fogyasztókat az árfolyamváltozás esetleges hátrányos következményeiről tájékoztatta, ezzel az adósokat a hitelfelvétel alaposabb megfontolására készítette, ami nyilvánvalóan a fogyasztók érdekeit szolgálta, ugyanakkor alkalmas az együttműködési kötelezettség teljesítésének tanúsítására is. Lényeges, hogy a kedvezőtlen körülményváltozásról szóló tájékoztatás önmagában nem minősül téves tájékoztatásnak, különösen akkor, ha utóbb a Ft/CHF árfolyam – ahogy perbeli esetben is - ténylegesen a fogyasztók hátrányára változik, amely a terheik jelentős elnehezülését eredményezi.

[42] Ha helytálló lenne az a felperesi hivatkozás, hogy a pénzintézetek nem számoltak a bekövetkezett mértékű árfolyamváltozással, hanem a fogyasztóval együtt maguk is bíztak abban, hogy a futamidő végéig megvalósul a felperes által állított szerződési cél - azaz a deviza kölcsön mindvégig "olcsóbb" lesz a forint kölcsönnél -, úgy a felek a szerződéskötéskor közös téves feltevésben voltak [Ptk. 210. § (3) bekezdés], azonban erre alapítottnak sem került sor a szerződés megtámadására. Helytállóan hivatkozott arra alperes, hogy a tévedésre vagy közös téves feltevésre alapított megtámadás megalapozottságát kizárja az a felperes által sem vitatott körülmény, hogy kérelmére a szerződés utóbb két ízben is módosításra került. Ezért a peradatokból az alperes hibás teljesítése nem állapítható meg.

[43] Alaptalanul hivatkozott a felperes a szerződés teljesítésének lehetetlenülésére, melyet szintén az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányára, annak téves voltára, szerződési célja megvalósulásának lehetetlenné válására alapított. Az alperes a szerződéskötéskor világos, teljeskörű és érthető, megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek az árfolyamkockázatról, annak következményeiről. Ugyanakkor a felperes maga nyilatkozott akként, hogy a forinthitelekhez viszonyított kedvezőbb kamatmértékre, összköltségre tekintettel kifejezetten deviza alapú konstrukciót választott, így annak lényegével tisztában kellett lennie. Az a körülmény pedig, hogy utóbb a szerződés a felperes kérelmére több ízben módosításra került, azt támasztja alá, hogy az alperes kellő részletességű felvilágosítást adott az ügyletben rejlő kockázatokról. Mindez cáfolja azt is, hogy a szerződés az alperesnek felróható okból lehetetlenült. Itt jegyzi meg az ítéltábla, a 6/2013. PJE. határozat 2.d. pontja szerint a deviza alapú szerződés nem irányul lehetetlen szolgáltatásra, ez okból nem

érvénytelen. Emellett pénztartozásról, azaz fajlagos szolgáltatásról lévén szó, a teljesítés mindaddig nem lehetetlenülhet, amíg a teljesítés helye szerinti törvényes fizetőeszköz - jelen esetben a forint - létezik. E tekintetben közömbösek az adós körülményeiben bekövetkezett negatív változások, azok nem eredményezhetik a szerződés lehetetlenülését. Téves az a felperesi állítás is, a kedvezőbb kamatmérték a követelés összköltségével lenne azonos, ezt a rendelkezésre álló okiratok nem támasztják alá. Az alperes a szerződésben rögzített szolgáltatást nyújtotta, az sem fizikai, sem jogi okból nem lehetetlenült, ezért az alperes e tekinteten szerződésszegést sem követett el [Ptk. 312. § (3) bek.].

[44] Egyetért az ítéltábla az alperes ellenkérelmével abban is, hogy a felperes által hivatkozott cél nem képezte a szerződés részét. A felperes szerződésben rögzítettől eltérő akaratának feltárása az alperesnek nem volt jogszabályi kötelezettsége, ezért a szerződés felperes által állított lehetetlenülése nem az alperes magatartására vezethető vissza. Szerződéses kötelezettségét épp a felperes szegte meg azzal, hogy - általa sem vitatottan - a fizetési kötelezettségének az alperes felszólítása ellenére sem tett eleget, így a Ptk. 298. § a) és b) pontja szerint késedelembe esett, ezért az alperes jogszerűen mondta fel a kölcsönszerződést. Mindez azzal a következménnyel is jár, hogy - miután a felmondás a szerződést megszünteti - a felperes a szerződéstől való elállási jogát utóbb már nem gyakorolhatta, ezért elállása jogszerűsége megállapítására sincs mód.

[45] Alaptalanul kifogásolta felperes, hogy a kölcsönszerződéshez kapcsolódó kockázati tájékoztatás nem teljeskörű, nem felel meg az EUB C-51/17. ítéletében foglaltaknak. A fentiekben kifejtettek szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás az azzal szemben támasztott hazai és uniós jogszabályi követelményeknek megfelelt, ugyanakkor a pénzintézettől nem volt elvárható az, hogy az ügyletet érintő összes lehetséges kockázatról mindenre kiterjedő, részletes tájékoztatást adjon. Az ügyletnek nyilvánvalóan lehettek az árfolyamkockázathoz nem kapcsolódó egyéb kockázatai is, ezek azonban előre nem prognosztizálhatóak, ezáltal nincs olyan jogszabályi rendelkezés sem, amely az alperest azok feltárására köteleznél.

[46] Alaptalanul sérelmezte a felperes azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének [Pp. 346. § (4) bekezdés]. Az indokolási kötelezettség nem azt jelenti, hogy a bíróság a peres felek által előterjesztett összes észrevételre, hivatkozásra köteles kitérni, kizárólag a jogvita érdemi elbírálása szempontjából releváns körülmények vizsgálatára és az ebből levont következtései indoklására köteles. Ez következik a 30/2014. (IX.30.) AB. határozat és a 6/2019. (III.20.) számú AB. határozatból is. Az elsőfokú bíróság a szükséges mértékben indokolási kötelezettségének eleget tett, mert a jogvita érdemét érintő felperesi hivatkozásokat értékelte, míg az e szempontból nem releváns érvekkel kapcsolatban indokolási kötelezettség nem terhelte.

[47] A bíróság csak azoknak a feltételeknek a tisztességtelenségét köteles hivatalból vizsgálni, amelyekhez szükséges ténybeli és jogi elemek a perben rendelkezésre állnak. A rendelkezésre álló adatok és bizonyítékok alapján azonban nyilvánvaló semmisségre következtetni nem lehetett, ezért az elsőfokú bíróság a 2/2010. (VI.28.) PK. vélemény 4. pontja szerinti hivatalbóliság elvének megsértése nélkül járt el a jogvita elbírálása során.

[48] A kifejtettakra figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[49] A felperes a másodfokú eljárás során kérte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését abban a kérdésben, hogy tisztességtelen-e a szerződés kötelező közokiratba foglalását előíró szerződési rendelkezés, ami korlátozza a fogyasztót a deviza alapú szolgáltatás megszégéséből eredő szerződésszegési igény perbeli érvényesítésében. Ilyen tartalmú kereseti kérelem azonban a perben nem került előterjesztésre, az nem képezte a per tárgyát, ezért nincs helye a felperes által megjelölt szerződéses rendelkezés

tisztességtelensége megállapítása tárgyában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, az ítéltábla a felperes e kérelmét elutasította.

[50] A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján köteles a fellebbezési eljárási illeték viselésére. Az alperes a fellebbezési ellenkérelméhez csatolt díjfelszámítás alapján kérte a fellebbezési eljárási költségei megállapítását. Az ítéltábla az alperes perköltsége megállapítása során figyelemmel volt az eljárás pertárgyértékén felül az alperesi jogi képviselő által készített magas szakmai színvonalú, részletes fellebbezési ellenkérelemre, továbbá arra, hogy a felperes által a másodfokú eljárás során előterjesztett terjedelmes beadványokat az alperesi képviselőnek tanulmányoznia, értelmeznie kellett. Erre tekintettel az ítéltábla az alperes fellebbezési eljárási költségét a költségfelszámításban megjelölt összeg alapulvételével, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és 4/A. §-a alapján határozta meg.

Szeged, 2020. október 14.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Dr. Bálint Attila sk.
táblabíró